

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Omschrijving

In 2025 heeft Wageningen op de diverse maatschappelijke en bestuurlijke opgaven voortgang geboekt. De inzet lag onder meer op bestaanszekerheid, kansengelijkheid, leefbaarheid, wonen, mobiliteit, democratische betrokkenheid en een financieel en organisatorisch wendbare gemeente. Tegelijk bleef zichtbaar dat uitvoering onder druk stond door schaarste, stikstof, netcongestie en toenemende complexiteit in het sociaal domein. De jaarstukken laten daarmee een gemeente zien die voortgang heeft geboekt, maar niet zonder spanning tussen ambitie, uitvoerbaarheid en financiële ruimte. We geven hier de belangrijkste beleidsmatige en financiële hoofdlijnen van deze jaarstukken.

Beleidskader sociaal domein

In 2025 stelde de gemeenteraad Samen Wageningen 2026: Een toekomstbestendig sociaal domein vast. Met dit beleidskader hebben we duidelijke prioriteiten gekozen. Daardoor kunnen we onze inzet richten op wat we echt belangrijk vinden: een sociaal domein dat toegankelijk, houdbaar en toekomstbestendig blijft voor onze inwoners.

Bestaanszekerheid en meedoen

In 2025 zijn we van start gegaan met de uitvoering van het nieuwe inkomenszekerheidsbeleid, genaamd het Maatschappelijk Meedoen Budget. Op basis van signalen uit de samenleving hebben we de nieuwe regeling bijgesteld, zodat huishoudens een grotere financiële buffer kregen en hebben we meer maatwerk toegepast voor kosten van niet gezond zijn. Ook is het programmaplan Goed Werk vastgesteld als voorbereiding op de gefaseerde invoering van de Participatiewet in balans. Daarnaast is de samenwerking met IW4 voor beschut werk gestart. Het project 'Asielzoekers en werk' is verder uitgebouwd; inmiddels zijn structureel 130 bewoners van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) aan het werk. Daarmee is op dit thema niet alleen beleid ontwikkeld, maar ook mooie resultaten bereikt.

Jeugd, onderwijs en gelijke kansen

Met partners is verder gewerkt aan gelijke kansen en talentontwikkeling van kinderen en jongeren. In 2025 waren 10 basisscholen en pro/vmbo Pantarijn aangesloten op 'de Bibliotheek op school'. Voor OBS De Tarthorst en De Bijenkorf is rijkssubsidie toegekend voor School & Omgeving 2025-2028; daarnaast is gemeentelijke subsidie verleend om het aanbod ook toegankelijk te maken voor andere kinderen die dit nodig hebben. Ook is gestart met de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd, met als belangrijke stap het vormgeven van een laagdrempelige toegang en een stevig lokaal team.

Zorg, ondersteuning, gezondheid en sociale basis

Waar nodig zijn inwoners ondersteund om mee te blijven doen en zo zelfstandig mogelijk te leven. In regionaal verband is de ETHOS-telling uitgevoerd om dak- en thuisloosheid beter in beeld te brengen, gevolgd door een vastgesteld regionaal Actieplan Dakloosheid. Wageningen behaalde in 2025 bovendien het predicaat dementievriendelijke gemeente en stelde het actieplan Samen dementievriendelijk Wageningen op. Op het gebied van gezondheid hebben we regionaal en met lokale partners samengewerkt aan een transformatieplan Mentale gezondheid. Tot slot is met sociale partners verder gewerkt aan het versterken van lokale gemeenschappen en de sociale basis.

Vrijheid, opvang en democratische kwaliteit

2025 stond nadrukkelijk in het teken van 80 jaar vrijheid. Wageningen was gaststad van de Nationale Start van 5 mei; ongeveer 100.000 mensen bezochten de stad. Samen met Wageningen45 is de toekomstvisie op herdenken, koesteren en agenderen van vrijheid herijkt. Tegelijk is gewerkt aan humane opvang en draagvlak rond asiel en vluchtelingen. Het project duurzame opvang vluchtelingen is gestart, met de focus op kwalitatief goede opvang, begeleiding en meedoen vanaf dag 1. Ook kreeg inwonersbetrokkenheid concreet vorm: het inwonersberaad resulteerde in een inwonersakkoord, dat door de raad positief is ontvangen.

Wonen en fysieke ontwikkeling

In 2025 zijn op het terrein van wonen en stedelijke ontwikkeling concrete stappen gezet. Woningstichting Wageningen heeft binnen de ambitie van 800 sociale huurwoningen tot 2030 inmiddels 126 woningen gerealiseerd. De verkoop van het voormalig Menzis-bouwdeel A is afgerond. En het ontwerpbesluit BOPA voor Vadapark heeft ter inzage gelegen. Ook zijn twee wooncollectieven binnen de ontwikkeling aan de Costerweg planologisch vastgesteld. Voor jongeren en starters is gewerkt aan meer woonplekken via woningsplitsing, jongerencontracten en lotingwoningen. Daarnaast is in 2025 een woningbehoefteonderzoek gestart als basis voor een nieuw volkshuisvestingsprogramma.

Sinds april 2025 is Huurteam Wageningen actief voor rechtvaardige huur en goed verhuurderschap. In 2025 behandelde het huurteam 134 zaken bij 23 unieke verhuurders en realiseerde het onder meer circa € 7.000 aan besparingen op woonlasten voor huurders. Daarnaast ontving de gemeente via een specifieke uitkering (SPUK) realisatiestimulans woningbouw een vergoeding voor de realisatie van 148 betaalbare woningen. Daarmee komen beleidsinzet, uitvoering en financieel effect op dit thema concreet samen.

Mobiliteit, economie en duurzaamheid

Voor mobiliteit is het uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid opgesteld, is gewerkt aan het omgevingsprogramma Mobiliteit en is het inwonersberaad voorbereid en uitgevoerd. Vanuit de Visie Economie is gewerkt aan een gezamenlijke aanpak van economische opgaven. Daarbij lag de nadruk op het versterken van de samenwerking op werklocaties, onder meer via de Wageningen Economic Board en intensiever contact met ondernemers. Ook is ingezet op verdere versterking van de kenniseconomie en het kennisecosysteem van Wageningen. Op het gebied van duurzaamheid is gewerkt aan de routekaart Wageningen Klimaatneutraal 2040 en is het Biodiversiteitsplan vastgesteld.

Cultuur, sport en voorzieningen

Op het gebied van cultuur en sport zijn in 2025 eveneens concrete stappen gezet. Het Cultuur Actieplan 'Cultuur Dichtbij 2025-2026' is vastgesteld, met onder meer een nieuwe stimuleringsregeling voor festivals. De verbouwing van de bibliotheek is vergevorderd en er is gestart met het multifunctioneel maken van de kleine zaal van de Junushoff. Voor sport en bewegen is, samen met meer dan 50 sportaanbieders, gewerkt aan de herijking van het sportbeleid. Dit beleid is in 2025 ontwikkeld en is begin 2026 door uw raad vastgesteld.

Investeren in de stad en externe middelen

Wageningen heeft zich in 2025 stevig gepositioneerd in de regio, richting provincie, landelijk (o.a. Food2040) en in samenwerking met de WUR. Door actief kansen te benutten en agenda's te koppelen, is substantieel externe financiering binnengehaald voor opgaven op het gebied van mobiliteit, wonen, economie en duurzaamheid. Daarmee is de investeringsagenda van de stad versterkt. Tegelijk blijkt uit de jaarstukken ook dat niet alle projecten volledig volgens planning konden worden uitgevoerd, wat onder meer zichtbaar is in budgetoverhevelingen naar 2026. De bestuurlijke werkelijkheid is dus dubbel: er is voortgang geboekt, maar niet alles kon in hetzelfde tempo worden gerealiseerd.

Financieel resultaat en bijsturing gedurende het jaar

De jaarrekening 2025 sluit (na mutaties in reserves) met een positief resultaat van € 11,7 miljoen. Dat is € 1,8 miljoen hoger dan het begrote resultaat na wijziging van € 9,9 miljoen. Dit resultaat vraagt wel om nuance. Het begrotingsjaar startte met een tekort van € 1,9 miljoen, terwijl het structurele saldo van de begroting 2025 wel in evenwicht was. Gedurende het jaar is er hard gewerkt om actief de begroting bij te sturen op basis van de meest recente ontwikkelingen. We laten daarmee zien steeds meer financieel 'in control' te komen. Tegelijkertijd is er nog altijd ruimte voor verbetering.

De grootste verklaring voor het positieve eindresultaat ligt bij de ontwikkeling van de inkomsten uit het gemeentefonds, dat in 2025 met € 10,3 miljoen toenam. Daarnaast waren er voordelen door incidentele specifieke uitkeringen van het Rijk (realisatiestimulans woningbouw en opvangplekken vluchtelingen in totaal € 1,6 mln), realistischer ramen waar we gedurende het jaar op hebben bijgestuurd (€ 1,4 mln), hogere rijksinkomsten voor uitkeringen (€ 1,3 mln), minder salarislasten en inhuur (€ 0,9 mln) en hogere onroerendezaakbelasting (OZB) opbrengsten (€ 0,6 mln). Daartegenover stonden ook substantiële incidentele lasten, waaronder belastingnaheffingen (€ 1,1 mln) en een extra dotatie aan de voorziening voor pensioenverplichtingen van wethouders (€ 1,5 mln). Daarnaast is er ook een nadeel doordat er minder financiële dekking uit de projecten/ grondexploitaties is gerealiseerd en dus meer lasten op het jaar 2025 hebben gedrukt (1,3 mln). Het positieve jaarresultaat is daarmee een mix van een aantal grote incidentele posten en daarnaast veel kleinere afwijkingen die wisselend van aard zijn. Voor meer informatie verwijzen we naar de financiële samenvatting.

Accountantsverklaring en rechtmatigheidsverantwoording

De accountant heeft bij de jaarrekening 2025 en de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording een goedkeurende controleverklaring afgegeven. In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over de naleving van de begroting en de geldende regels. Daarbij zijn onrechtmatigheden geconstateerd, met name als gevolg van overschrijdingen op exploitatiebudgetten en investeringskredieten en van inkopen die niet overeenkomstig de aanbestedingsregels hebben plaatsgevonden. Het college duidt deze afwijkingen en geeft aan in hoeverre deze passen binnen het vastgestelde beleid dan wel in de loop van het jaar aan de raad zijn gemeld. Voor de volledige toelichting wordt verwezen naar het hoofdstuk rechtmatigheidsverantwoording.

Doorkijk naar 2026

Bij de jaarrekening wordt voorgesteld een deel van het positieve resultaat te bestemmen voor opgaven waarvoor de raad eerder al richting heeft gegeven, zoals het 'sparen' voor het Zwembad De Bongerd (via de Reserve investeringsagenda), budgetoverhevelingen en reservering voor meerjarige projecten, strategische aankopen van vastgoed en gronden en de verdere uitwerking van de nieuwe werkwijze voor groot onderhoud van gemeentelijk vastgoed. Voor de overige voorstellen van resultaatbestemming wordt verwezen naar het bijbehorende raadsvoorstel. De jaarstukken gaan primair over de verantwoording over 2025, maar de bevindingen uit dit jaar zijn wel relevant voor de sturing in 2026. De belangrijkste opgave blijft om koers te houden op maatschappelijke prioriteiten, terwijl tegelijk scherper gestuurd wordt op uitvoerbaarheid, realistisch ramen in de begroting en de algehele financiële beheersing.